

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์
“สพพเสฏฐ - บุคคลผู้ประเสริฐสุด สูงสุดกว่าชนทั้งปวง”

สพพเสฏฐ อ่านตามภาษาบาลีว่า สับ - พะ - เสต - ละ มาจากคำว่า สพพ (ทั้งปวง) กับคำว่า เสฏฐ (บุคคลผู้ประเสริฐสุด, บุคคลผู้สูงสุด) จึงรวมกันเป็น สพพเสฏฐ แปลว่า บุคคลผู้ประเสริฐสุด สูงสุดกว่าชนทั้งปวง มุ่งหมายถึง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ทรงตรัสรู้เองโดยชอบ ทรงมีพระมหากรุณาเกื้อกูลสัตว์โลก เสด็จอุบัติขึ้นในโลก ก็เพื่อทรงประพาสประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลก ไม่มีผู้ใดจะมีพระคุณอันประเสริฐเทียบเท่ากับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เลย

ในมรรตวลิลานี้ อรรถกถาขุททกนิกาย พุทธวงศ์ ได้มีข้อความแสดงความเป็นจริงของคำว่า บุคคลผู้ประเสริฐสุด สูงสุดกว่าชนทั้งปวง ดังนี้

“บทว่า สพพเสฏฐ ความว่า ข้าแต่พระมหาวีระ พระองค์เป็นผู้ประเสริฐสุด สูงสุดกว่าชนเหล่านั้นทั้งหมด คนใดๆ ที่เสมอเหมือนพระองค์ ไม่มีในโลก”

บุคคลผู้ประเสริฐที่สุด เลิศที่สุดในโลก ไม่มีผู้ใดเปรียบได้เลย คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ตรัสรู้สิ่งที่มีจริงตรงตามความเป็นจริงโดยชอบด้วยพระองค์เอง ซึ่งกว่าที่จะได้ตรัสรู้นั้น พระองค์ทรงบำเพ็ญพระบารมีคุณความดีที่จะทำให้ถึงฝั่งแห่งการดับกิเลสมาตลอดระยะเวลาสี่อสงไขยแสนกัป ซึ่งเป็นเวลานานมาก เมื่อได้ตรัสรู้แล้วก็ทรงมีพระมหากรุณาที่จะเกื้อกูลสัตว์โลกด้วยการทรงแสดงพระธรรมให้ได้เข้าใจความจริง พระมหากรุณาคุณดังกล่าว คือทรงแสดงพระธรรมให้สัตว์โลกได้เข้าใจตามความเป็นจริง จากที่สัตว์โลกเคยเป็นผู้มากไปด้วยกิเลสประการต่างๆ ก็สามารถที่จะขัดเกลาละคลายและดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น ด้วยปัญญาอันเกิดจากการได้ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง การที่พระองค์ทรงแสดงความจริงของสิ่งที่มีจริงซึ่งเป็นธรรม ให้คนอื่นได้รู้ได้เข้าใจด้วย จึงมีผู้ที่อบรมเจริญปัญญาสามารถที่จะรู้แจ้งความจริงตามพระองค์ได้ เป็นพระคุณอันสูงสุดยิ่งของพระองค์ที่มีต่อสัตว์โลก

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกอบด้วยพระบริสุทธิคุณ ทรงดับกิเลสทั้งหลายทั้งปวงได้อย่างเด็ดขาด ทรงมีความบริสุทธิ์ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ โดยไม่มีใครเสมอเหมือน ทรงประกอบด้วยพระปัญญาคุณ ทรงมีพระปัญญาที่รู้สภาพธรรมทุกอย่างโดยละเอียดโดยประการทั้งปวงถึงที่สุด และทรงประกอบด้วยพระมหากรุณาคุณ ทรงมีพระหฤทัยประกอบด้วยความกรุณาเกื้อกูลสัตว์โลก ด้วยการแสดงพระธรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสัตว์โลกทั้งปวง

ถ้าจะมีคำถามให้แต่ละคนได้พิจารณาว่า เราเกิดมา สิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตคืออะไร? แต่ละคนก็อาจจะตอบกันไปคนละอย่าง แต่สำหรับคนที่ได้ยินคำว่า “พระสัมมาสัมพุทธเจ้า” และได้สะสมความเห็นถูกที่เห็นประโยชน์สูงสุดในชีวิต ก็จะเข้าใจว่าทุกคนเกิดแล้วต้องตาย สิ่งที่ดีกว่าได้มาแล้วทั้งหมดทุกวัน แม้แต่เมื่อวานนี้ เดียวนี้อยู่ที่ไหน ความสุขเมื่อวานนี้อยู่ที่ไหน เรื่องสนุก อาหาร หรือว่าลาภยศก็ตาม จะติดตามไป

ถึงโลกหน้าได้ไหม เพราะฉะนั้น จริงๆ แล้วในหนึ่งชาติที่เกิดมาเป็นมนุษย์ได้อะไร แต่ถ้าไม่ได้ฟังคำสอนของ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะไม่รู้คุณค่าเลยว่า สิ่งที่มีค่าเหนือสิ่งอื่นใด ก็คือ ปัญญา ความเห็นถูก ความเข้าใจถูก ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ ก็ต้องได้อาศัยพระธรรมแต่ละคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ดีแล้ว

ถ้ามีความเข้าใจอย่างนี้ก็จะเห็นพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงตรัสรู้ด้วยพระปัญญาที่สามารถ แทะตลอดความจริงของสภาพธรรมซึ่งคนอื่นไม่สามารถจะรู้ได้ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรม เมื่อพระองค์ได้ทรง ตรัสรู้แล้ว ทรงพิจารณาว่าสัตว์โลกมากไปด้วยความไม่รู้และกิเลสทั้งหลาย ถ้าไม่มีผู้อนุเคราะห์ก็ก่อทุกข์ ด้วยการแสดงความจริง ก็ไม่มีทางที่ความเข้าใจถูกเห็นถูกจะเกิดขึ้นได้เลย พระองค์จึงทรงแสดงพระธรรม ด้วย พระหุทัยที่ประกอบด้วยพระมหากรุณาแก่สัตว์โลก ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ไกลแสนไกลเพียงใด แต่ว่าได้ สะสมเหตุที่ตีมาที่จะได้รับประโยชน์จากพระธรรม พระองค์ก็เสด็จไปเพื่อทรงแสดงพระธรรม โดยที่ไม่คำนึง ว่าบุคคลนั้นเป็นใคร อยู่ที่ไหน เมื่อพระองค์สามารถจะช่วยให้เขาพ้นจากความมืดสนิทและกรงกิเลสของ สังสารวัฏฏ์ได้ ก็ทรงก่อทุกข์ด้วยการทรงแสดงพระธรรม

แต่ละคนที่เข้าใจพระธรรมย่อมจะซาบซึ้งในพระมหากรุณาคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเป็นผู้ที่ มั่นคงที่จะรู้ว่าพระองค์จะทรงตรัสรู้ความจริง ต้องบำเพ็ญพระบารมีมากกว่าบุคคลอื่น ยากแสนยาก เพียงใด และเมื่อได้ทรงตรัสรู้แล้วก็ทรงประพาสก่อทุกข์แก่สัตว์โลกด้วยการทรงแสดงพระธรรมมาโดยตลอด เป็นเวลานานถึง ๔๕ พรรษา ตั้งแต่พระองค์ได้ทรงตรัสรู้แล้ว จนกระทั่งถึงวาระที่พระองค์ใกล้จะเสด็จดับ ขันธปรินิพพาน ใครจะมีพระคุณยิ่งใหญ่เสมอเหมือนกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้? ความก่อทุกข์ของ พระองค์ ทำให้ความไม่รู้ของสัตว์โลกที่มีมานานแสนนานในสังสารวัฏฏ์สามารถจะดับหมดได้ และพระ ธรรมที่พระองค์ทรงแสดงนั้น ก็สืบทอดเรื่อยมาในแต่ละยุคแต่ละสมัยจนถึงยุคนี้สมัยนี้ พระธรรมที่พระองค์ ทรงแสดงพร้อมที่จะให้ประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้ที่ได้เห็นคุณค่า

บุคคลผู้ที่ได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ด้วยความเคารพละเอียด รอบคอบ ก็ย่อมจะได้รับประโยชน์จากพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงตามกำลังปัญญาของตนเองซึ่งเป็นการ ยากมากที่จะได้ฟังและยากที่จะเข้าใจ แต่สามารถที่จะเข้าใจได้ เพราะบุคคลผู้ที่เข้าใจเป็นพยานในการตรัสรู้ ของพระองค์ มีแล้ว คำที่พระองค์ตรัสนั้น ไม่มีแม้แต่คำเดียวที่ให้โทษ มีแต่เป็นคำจริง เป็นคำอนุเคราะห์ ก่อทุกข์ให้มีความเข้าใจถูกเห็นถูกเท่านั้น ที่ควรค่าแก่การฟังการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้น จึงควร เห็นประโยชน์ของความเข้าใจพระธรรม ซึ่งก็คือปัญญานั้นเอง อันจะเป็นที่พึ่งที่แท้จริงสำหรับชีวิต เป็นที่พึ่ง ทั้งในโลกนี้และในโลกหน้าด้วย เพราะที่พึ่งจริงๆ ไม่ใช่ทรัพย์สินเงินทอง ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เพราะสิ่ง เหล่านั้น ไม่ทำให้พ้นจากทุกข์ได้ ติดตามไปในโลกหน้าก็ไม่ได้ แต่ปัญญา สะสมสืบทอดอยู่ในจิต เป็นที่พึ่งได้ สามารถทำให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ และการที่ปัญญาจะเจริญขึ้นได้ ก็ต้องอาศัยการฟังพระธรรมที่พระ สัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นบุคคลประเสริฐสุด สูงสุดกว่าชนทั้งปวงได้ทรงแสดงไว้ดีแล้ว ค่อยๆ ฟัง ค่อยๆ ศึกษา ด้วยความเคารพละเอียด รอบคอบ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปทีละเล็กละน้อย ซึ่ง จะต้องอาศัยกาลเวลาที่ยาวนานเป็นอย่างยิ่งในการอบรมเจริญปัญญา

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗